

TÁRSADALOMFÖLDRAJZI FOLYAMATOK
KELET-KÖZÉP-EURÓPÁBAN: PROBLÉMÁK,
TENDENCIÁK, IRÁNYZATOK

Nemzetközi földrajzi konferencia
Beregszász, 2020. március 26–27.

Tanulmánykötet

1. kötet

СОЦІАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ
В СХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЄВРОПІ: ПРОБЛЕМИ,
ТЕНДЕНЦІЇ, НАПРЯМИ

Міжнародна наукова географічна конференція
Берегове, 26–27 березня 2020 року

Збірник наукових робіт

Том 1

HUMAN GEOGRAPHICAL PROCESSES
IN EAST CENTRAL EUROPE: PROBLEMS,
TENDENCIES AND TRENDS

International Geographical Conference
Berehove, March 26–27, 2020

Selected papers

Volume 1

II. RÁKÓCZI FERENC KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA

**TÁRSADALOMFÖLDRAJZI FOLYAMATOK
KELET-KÖZÉP-EURÓPÁBAN: PROBLÉMÁK,
TENDENCIÁK, IRÁNYZATOK**

Nemzetközi földrajzi konferencia
Beregszász, 2020. március 26–27.

Tanulmánykötet

1. kötet

„RIK-U” Kft.

Ungvár

2020

УДК (ЕТО): 911.3(4-11)(4-191.2)
T– 32

A kétkötetes kiadvány a Beregszászban, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán 2020. március 26–27-re tervezett, de a koronavírus-járvány miatt bevezetett karantén következtében elhalasztott *Társadalomföldrajzi folyamatok Kelet-Közép-Európában: problémák, tendenciák, irányzatok* című nemzetközi földrajzi konferenciára beküldött előadások anyagát tartalmazza.

Készült a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Kiadói Részlege és Földtudományi és Turizmus Tanszéke közreműködésével.

Szerkesztőbizottság: *Berghauer Sándor, Dávid Lóránt Dénes, Dnyisztrjanszkij Miroszlav, Fodor Gyula, Gergely Lívia, Gönczy Sándor, Izsák Tibor, Mocá Andrij, Molnár D. István, Molnár József, Nagy Tibor, Oláh Natália, Papp Géza, Sass Enikő, Sesuka Halina, Tóth Attila, Vince Tímea, Virván Olga*

Műszaki szerkesztés: *Dobos Sándor*

Tördelés: *Dobos Sándor, Orbán Melinda, Tótin Viktória*

Korrektúra: *Kordonec Oleksandr, Pusztai-Tárczy Beatrix, Sin Edina, Vrabely Tamás*

Borítóterv: *Molnár D. István*

ETO-besorolás: *a II. RF KMF Apáczai Csere János Könyvtára*

A kiadásért felelnek: *Orosz Ildikó, Dobos Sándor*

A kötetben található tanulmányokat
a nemzetközi földrajzi konferencia Tudományos Tanácsa lektorálta.

A közölt tanulmányok tartalmáért a szerzők a felelősek.

A kiadvány tartalmát az „Unicheck”
online plágium-ellenőrző program segítségével ellenőriztük.

**A konferenciát és a kiadvány megjelenését
Magyarország kormánya, továbbá a Nemzetstratégiai Kutatóintézet támogatta:**

Kiadó és nyomdai munkák: „RIK-U” Kft.
88 000 Ungvár, Gagarin u. 36. E-mail: print@rik.com.ua
Felelős vezető: Sztanyisevszkij Jevgen

ISBN 978-617-7868-12-4
ISBN 978-617-7868-13-1 (T. 1)

© A szerzők, 2020
© A szerkesztőbizottság, 2020
© II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, 2020

ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. Ф. РАКОЦІ ІІ

**СОЦІАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ
В СХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЄВРОПІ: ПРОБЛЕМИ,
ТЕНДЕНЦІЇ, НАПРЯМИ**

Міжнародна наукова географічна конференція
Берегове, 26–27 березня 2020 року

Збірник наукових робіт

Том 1

ТОВ «РІК-У»

Ужгород

2020

УДК: 911.3(4-11)(4-191.2)
Т– 32

Двотомний збірник містить матеріали доповідей міжнародної наукової географічної конференції *Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями*, яка мала відбутися 26–27 березня 2020 року в Закарпатському угорському інституті ім. Ф. Ракоці II (м. Берегове), однак через епідемію коронавірусу та запровадження карантину була відкладена.

Підготовлено Видавничим відділом спільно з кафедрою географії та туризму Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці II

Редакційна колегія: *Олександр Бергхауер, Лорант-Дейнеш Давід, Мирослав Дністрянський, Дюло Фодор, Лівія Гергей, Шандор Генці, Тібор Іжак, Андрій Моца, Стефан Молнар Д., Йосип Молнар, Тібор Нодь, Наталія Олаг, Гейзо Папп, Еники Шаш, Галина Щука, Атілла Товт, Тімео Вінце, Ольга Вірван*

Технічне редагування: *Олександр Добош*

Верстка: *Вікторія Товтін, Мелінда Орбан, Олександр Добош*

Коректура: *Беатрікс Пустой-Гарці, Едіна Шін, Олександр Кордонець, Томаш Врabelь*

Обкладинка: *Стефан Молнар Д.*

УДК: *Бібліотечно-інформаційний центр “Опацої Черє Янош” при ЗУІ ім. Ф. Ракоці II*

Відповідальні за випуск: *Ільдико Орос, Олександр Добош*

Матеріали видання рецензовані Науковою радою міжнародної наукової географічної конференції.

За зміст опублікованих статей відповідальність несуть автори.

Матеріали збірника були перевірені на наявність збігів і запозичень сервісом «Unicheck».

Проведення конференції та друк видання здійснено за підтримки уряду Угорщини й Інституту національних стратегічних досліджень:

Видавництво та поліграфічні послуги: ТОВ «РІК-У»
вул. Гагаріна 36, м. Ужгород, 88 000. Електронна пошта: print@rik.com.ua
Генеральний директор: Євген Станішевський

ISBN 978-617-7868-12-4

ISBN 978-617-7868-13-1 (Т. 1)

© Автори, 2020

© Редакційна колегія, 2020

© Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II, 2020

FERENC RÁKÓCZI II TRANSCARPATHIAN HUNGARIAN
COLLEGE OF HIGHER EDUCATION

**HUMAN GEOGRAPHICAL PROCESSES
IN EAST CENTRAL EUROPE: PROBLEMS,
TENDENCIES AND TRENDS**

International Geographical Conference
Berehove, March 26–27, 2020

Selected papers

Volume 1

“RIK-U” LLC
Uzhhorod
2020

УДК (UDC): 911.3(4-11)(4-191.2)
T- 32

The two-volume publication contains the speeches submitted for the international geographical conference under the title *Human geographical processes in East Central Europe: problems, tendencies and trends* that was to be held in Berehove, at Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education on 26–27 March 2020, but was postponed due to the quarantine preventive measures introduced as a result of coronavirus epidemic.

Prepared at the Publishing Department of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education in cooperation with the Department of Geography and Tourism

Editorial Board: *Sándor Berghauer, Lóránt Dénes Dávid, Myroslav Dnistrians'kiy, Gyula Fodor, Livia Gergely, Sándor Gönczy, Tibor Izsák, Andriy Motsa, István Molnár D., József Molnár, Tibor Nagy, Natália Oláh, Géza Papp, Enikő Sass, Halyna Shchuka, Attila Tóth, Tímea Vince, Olga Virván*

Technical editing: *Sándor Dobos*

Page proof: *Melinda Orbán, Sándor Dobos, Viktória Tótin*

Proof-reading: *Beatrix Pustai-Tárczy, Edina Sin, Oleksandr Kordonec, Tamás Vrabely*

Cover design: *István Molnár D.*

Universal Decimal Classification (UDC): *Apáczai Csere János Library of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education*

Responsible for publishing: *Ildikó Orosz, Sándor Dobos*

The research papers of the volume were proofread by the Scientific Council of the international geographical conference.

Authors are responsible for the content of the research papers.

The content of the research papers was checked by Unicheck Plagiarism Checker Service and Plugin.

**The conference and the publication of the research papers
sponsored by the government of Hungary and the Research Institute for National Strategy:**

Publishing and printing: "RIK-U" LLC
Gagarin Street 36, 88 000 Uzhhorod, Ukraine. E-mail: print@rik.com.ua
Responsible manager: Jevgen Stanyisevskiy

ISBN 978-617-7868-12-4

ISBN 978-617-7868-13-1 (T. 1)

© Authors, 2020

© Editorial Board, 2020

© Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, 2020

TARTALOM / ЗМІСТ / CONTENT

1. KÖTET / TOM 1 / VOLUME 1

ELŐSZÓ	23
ПЕРЕДМОВА.....	24
PREFACE	25
ПЕРЕДМОВА.....	26
ELŐSZÓ	27
PREFACE	28
<i>Plenáris előadások / Пленарні доповіді / Plenary Presentations</i>	<i>29</i>
Маруняк Є. О.: РЕГІОНАЛЬНА НЕРІВНІСТЬ ТА РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА: ПОШУК БАЛАНСУ	31
Мезенцев К. – Провотар Н.: НЕОДНОЗНАЧНІ ПРИМІСЬКІ ПРОСТОРИ: РОЗШИРЕННЯ ЧИ ЗВУЖЕННЯ ПОВСЯКДЕННИХ ПРАКТИК?	41
Руденко Л. Г. – Дронова О. Л.: ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НАПРЯМКИ ВПРОВАДЖЕННЯ І ЗАВДАННЯ ГЕОГРАФІЇ	47
<i>Népesség- és társadalomföldrajz / Географія населення та соціальна географія / Population and Social Geography</i>	<i>53</i>
Bagdi, Róbert: ETHNIC MINORITIES AND THEIR LANGUAGE IN HUNGARIAN COUNTY SEATS – THE CENSUS OF 2011	55
Berki, Márton – Sivadó, Brigitta: SECULARIZATION OR A RELIGIOUS REVIVAL? – RELIGIOSITY IN DUNAÚJVÁROS AND KAZINCBARCIKA DURING AND AFTER SOCIALISM.....	65
Dancs György: DEMOGRÁFIAI HELYZETKÉP ÉSZAKKELET-MAGYARORSZÁGON AZ 1831-ES KOLERAJÁRVÁNY IDEJÉN.....	73

<i>Дністрянський М. С.:</i> ОСНОВНІ ЕТАПИ ЗАСЕЛЕННЯ ГИРСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ.....	83
<i>Dusek Tamás:</i> AZ OKOSVÁROSOK KOMPLEX MUTATÓSZÁMAINAK TARTALMI ÉS MÓDSZERTANI KÉRDÉSEI.....	91
<i>Egri Zoltán – Uzzoli Annamária:</i> AZ EGÉSZSÉGEGYENLŐTLENSÉGEK NÉHÁNY ÖSSZEFÜGGÉSE A TÁRSADALMI-GAZDASÁGI EGYENLŐTLENSÉGEKKEL MAGYARORSZÁGON.....	99
<i>Fabula, Szabolcs – Ilcsikné Makra, Zsófia – Pál, Viktor – Lados, Gábor – Boros, Lajos:</i> MIGRATION INTENTIONS AND MOTIVES OF HEALTH WORKERS AND MEDICAL STUDENTS – A COUNTRY CASE STUDY FROM HUNGARY	107
<i>Гукалова І. В.:</i> ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНИЙ КОНТЕКСТ ОСМИСЛЕННЯ ПЕРЕДУМОВ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКИХ МІСТ	115
<i>Гаврилюк О.:</i> СОЦІАЛЬНА НЕРІВНІСТЬ У РАДЯНСЬКОМУ РОЗПОДІЛІ ЖИТЛА – ВІД СТАЛІНІЗМУ ДО РОЗВИНЕНОГО СОЦІАЛІЗМУ. РЕЗУЛЬТАТИ ПОЛЬОВОЇ РОБОТИ У МІСТІ ДНІПРО [ЕКС ДНІПРОПЕТРОВСЬК], УКРАЇНА	123
<i>Лейберюк О. М.:</i> МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРОСТОРОВИХ БАЗ ДАНИХ ДЕМОГРАФІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК НАСЕЛЕННЯ.....	133
<i>Molnár D. István:</i> A KÖZIGAZGATÁSI TÉRFELOSZTÁS VÁLTOZÁSAI KÁRPÁTALJÁN UKRAJNA FÜGGETLENNÉ VÁLÁSÁT KÖVETŐEN.....	139
<i>Molnár József:</i> MÓDSZEREK A NÉPESSÉG ELHELYEZKEDÉSE, ILLETVE A NÉPSŰRŰSÉG TÉRKÉPI ÁBRÁZOLÁSÁRA – KÁRPÁTALJA PÉLDÁJÁN.....	147
<i>Obádovics Csilla:</i> NÉPESEDÉSI FOLYAMATOK KÜLÖNBSEGEI A KÁRPÁT-MEDENCE NÉHÁNY ORSZÁGÁBAN	157
<i>Patkós Csaba – Tóth Antal:</i> MAGYAR FIATALOK MIGRÁCIÓJA EMPIRIKUS KUTATÁSOK TÜKRÉBEN	167

Підгрушній Г. П. – Сікорська Л. Б.: СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ НАСЕЛЕННЯ МІСТ УКРАЇНИ	177
Поливач К. А.: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЯВЛЕННЯ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО КАРКАСУ УКРАЇНИ	185
Пугач С. О. – Мезенцев К. В.: ПРОСТОРОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖ У ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	193
Rigóczki Csaba: A VÁROSI OTTHON-ATTITÚD VIZSGÁLATA	201
Siskáné Szilasi Beáta – Halász Levente: A KELET- ÉS KÖZÉP-EURÓPAI GAZDASÁGI ALAPÚ KIVÁNDORLÁS MINT ÉLETSTRATÉGIA – A SZUBJEKTÍV JÓL-LÉT SZINTJEI KÜLFÖLDÖN.....	211
Tolnai Gábor: KELET-KÖZÉP-EURÓPAI FŐVÁROSOK VÍZPARTI MEGÚJULÁSA BUDAPEST, BELGRÁD ÉS KIJEV PÉLDÁJÁN	221
Tuza Benedek: BELSŐ-ERZSÉBETVÁROS TÁRSADALMI KONFLIKTUSAI	231
Veselicz Adél: A LEADER HELYI AKCIÓCSOPORTOK MŰKÖDÉSÉNEK VIZSGÁLATA TERÜLETI EGYENLŐTLENSÉGI INDEXEK SEGÍTSÉGÉVEL.....	241
Вірван О. О.: ГЕНДЕРНИЙ АНАЛІЗ ДЕПУТАТСЬКИХ КОРПУСІВ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ БЕРЕГІВСЬКОГО РАЙОНУ	251
<i>Régiók és határok / Regioni та кордони / Regions and Borders.....</i>	257
Bodó, Pál Bence: EXTERNAL DEBT ACCUMULATION IN KYRGYZSTAN.....	259
Csernicskó István: HOL A HATÁR, AVAGY MEDDIG TART EGY NYELVTERÜLET? EGY DIALEKTUSKONTINUUM ÖNÁLLÓ NYELVEKRE OSZTÁSÁNAK PROBLÉMÁI.....	269
Elekes Tibor – Szilágyi Ferenc: A HABSBERG BIRODALOM TÉRSZERVEZÉSI KÍSÉRLETEI DÉLKELET-ERDÉLYBEN	279

Hajdú Zoltán: TÉRKÖZÖSSÉGI, ÉRDEKKÖZÖSSÉGI, „SORS-KÖZÖSSÉGI” ÁLLAMCSOPORTOK FORMÁLÓDÁSA AZ EURÓPAI UNIÓ KELETI TÉRSÉGÉBEN.....	289
Kozma, Dorottya Edina: COMPOSITE SUSTAINABLE DEVELOPMENT INDICATORS IN CASE OF 28 EUROPEAN UNION MEMBER STATES.....	299
Кравцова І. В.: ГЕОГРАФІЧНИЙ ФЕНОМЕН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ	309
Szabó Pál: FOGYASZTÁSFÖLDRAJZI DIMENZIÓK A POSZT-SZOCIALISTA TÉRSÉGBEN	317
Склярська О. І.: ЕЛЕКТОРАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ У ПРИКОРДОННИХ ЕТНІЧНО НЕОДНОРІДНИХ РАЙОНАХ УКРАЇНИ.....	327
<i>Nemzeti kisebbségek által lakott térségek társadalmi és gazdasági pozíciói Kelet- és Közép-Európában / Соціальні та економічні позиції регіонів із компактним проживанням національних меншин у Східній та Центральній Європі / Social and Economic Positions of the Regions Inhabited with Ethnic Minorities in Central and Eastern-Europe</i>	335
Körmöczi Gábor: A NÉPI KULTÚRA TÁMOGATÁSPOLITIKÁJÁNAK TERÜLETI ASPEKTUSAI MAGYARORSZÁGON ÉS ROMÁNIÁBAN A CSÓRI SÁNDOR ALAP FINANSZÍROZÁSAINAK TÜKRÉBEN	337
Linc Annamária: A MAGYAR–UKRÁN HATÁRON ÁTNYÚLÓ EGYÜTTMŰKÖDÉSEK LEHETŐSÉGEI ÉS KORLÁTAI.....	347
Samu István – Kulcsár László: ÖSSZENŐ, AMI ÖSSZETARTOZIK. A TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI KAPCSOLATOK REKONSTRUKCIÓJA KÉT IPOLY MENTI FALUBAN A FOLYÓ SZEMKÖZTI OLDALÁN	355
Szalkai Gábor: SZIMBOLIKUS HARCOK A KÁRPÁTOK ÁTJÁRÓIBAN.....	365
Tőzsér Anett: A MAGYAR TURIZMUS KÁRPÁT-MEDENCEI SZINTŰ KITERJESZTÉSÉNEK INDOKOLTSÁGA ÉS LEHETŐSÉGEI.....	373

2. KÖTET / TOM 2 / VOLUME 2

<i>Turizmus / Туризм / Tourism</i>	407
Алієв В. В.: СПЕЦИФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	409
Аріон О. В. – Бричук М. С.: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ МИС- ЛИВСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	415
Чернишова Т. М.: SWOT-АНАЛІЗ ТА СТРАТЕГІЧНІ АЛЬ- ТЕРНАТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	425
Elekes Tibor – Kápolnási Zsolt: AZ AGYAGFALVA EMLÉK- HÁZ IDEGENFORGALMI JELENTŐSÉGE, OKTATÁ- SI-NEVELÉSI LEHETŐSÉGEI.....	431
Gyuricza László – Szabó Balázs Attila: A MAGYARORSZÁ- GI SKANZENEK IDEGENFORGALMI SZEMPONTÚ VIZSGÁLATA.....	437
Kalmárné Rimóczi Csilla – Bakos Róbertné: AZ ONLINE KOM- MUNIKÁCIÓ JELENTŐSÉGE AZ UTAZÁSI DÖNTÉ- SEKBEN.....	447
Калмикова І. С. – Меліх О. О. – Меліх Т. Г.: СОЦІАЛЬНО- ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ТА ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТЯХ.....	457
Kampó Ildikó: AZ EU-S TURISZTIKAI FEJLESZTÉ- SI PROGRAMOK MEGJELENÉSE KÁRPÁTALJA HEGYVIDÉKI TERÜLETEIN.....	465
Kátay Ákos: A GLOBÁLIS SZÁLLODAVÁLLALATOK TER- JESZKEDÉSI AKTIVITÁSA ÉSZTORSZÁG, LETT- ORSZÁG, LITVÁNIA, BELARUSZ, UKRAJNA ÉS MOLDOVA FŐVÁROSAIBAN.....	475
Kóródi, Márta – Mondok, Anita – Szabó, Attila: THE AWARE- NESS AND ACCEPTANCE OF THE TOURISM BRAND “HEART OF THE HUNGARIAN GREAT PLAIN” AND ITS ATTRACTIONS.....	485
Lontai-Szilágyi Zsuzsanna – Oláh Natália – Tóth Nikoletta Marian- na – Gönczy Sándor: KERESLETELEMZÉS A MAGYAR- ORSZÁGRÓL A KÁRPÁTALJAI BEREKVIDÉKRE ÉRKEZŐ TURISTÁK KÖRÉBEN.....	495

<i>Máltesics Péter – Varjas János: AZ INTERAKTÍV TANULÁS ÖSVÉNYEIN. HAZAI ÉS NEMZETKÖZI GEOPARKOK OKTATÁSI MEGOLDÁSAI.....</i>	505
<i>Машіка Г. В.: АТРАКЦІЯ ЯК ДОМІНУЮЧА СКЛАДОВА ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ</i>	515
<i>Mátyás Szabolcs – Tokodi Panna: A TURIZMUSBIZTONSÁG EGYES ÖSSZETEVŐINEK VIZSGÁLATA A VISEGRÁDI ORSZÁGOKBAN</i>	523
<i>Меліх О. О. – Калмикова І. С. – Меліх Т. Г.: НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ ЧЕРЕЗ СФЕРУ ТУРИЗМУ</i>	533
<i>Mondok, Anita – Szüle, Picabo Heder: ADULTS-ONLY HOTEL – A POTENTIAL SPECIALIZATION FOR SUCCESS?</i>	539
<i>Осінчук А. С.: ПРАВОВИЙ ДИСКУРС ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ</i>	549
<i>Пацюк В. С. – Герасімова С. В.: РЕВІТАЛІЗАЦІЯ ПРОМИСЛОВИХ ОБ'ЄКТІВ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УКРАЇНІ.....</i>	557
<i>Papp Géza: A KÉZMŰVES TERMÉKEK IRÁNTI KERESLET KÁRPÁTALJA FESZTIVÁLJAIN</i>	565
<i>Sass Enikő – Berghauer Sándor: HELYZETKÉPAZ EGÁNEDE KÁRPÁTALJAI GAZDASÁGFEJLESZTÉSI PROGRAM TURIZMUSRA GYAKOROLT HATÁSAIRÓL</i>	575
<i>Sütő László – Baranyi Kinga – Baráz Csaba – Holló Sándor – Homoki Erika – Cs. Nagy Ádám – Gasztonyi Éva: A BÜKK-VIDÉK GEOPARK FÖLDTUDOMÁNYI ÉRTÉKEINEK ÉRTÉKELÉSE</i>	585
<i>Ситник О. І. – Хлевнюк О. Я. – Працьовитий М. М.: НЕПЕВНЕ МАЙБУТНЄ ЧИ ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ ГАЙВОРОНСЬКОЇ ВУЗЬКОКОЛІЙКИ</i>	595
<i>Смирнов І. Г.: ВОЄННИЙ ТУРИЗМ: ГЕТЬМАН П. КОНАШЕВИЧ-САГАЙДАЧНИЙ ЯК ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ЛОГІСТ.....</i>	605
<i>Tarpai József: A KÁRPÁTALJAI MAGYAR KÖZÖSSÉG MEGMARADÁSÁT SZOLGÁLÓ KULTURÁLIS ÉS TURISZTIKAI FEJLESZTÉSEK AKTUÁLIS PÉLDÁI</i>	613

Уварова Г. Ш.: ФЕСТИВАЛЬНИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ, ГЕОГРАФІЯ І ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ	621
Щука Г. П. – Сокол Т. Г.: МОДЕРНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В ТУРИЗМІ: ПОТРЕБИ ТА МОЖЛИВОСТІ	629
<i>Környezeti problémák / Проблеми довкілля / Environmental problems.....</i>	635
Apró Anna: SZEMPONTOK A FÉNYSZENNYEZÉS OKTA- TÁSÁHOZ A TANTERVI SZABÁLYOZÁS VONAT- KOZÁSÁBAN	637
Csoma Zoltán – Háger Krisztián – Csoma Zsuzsanna: A VÉRKE CSATORNA ÜLEDÉKÉNEK NEHÉZFÉM-SZENNYE- ZETTSÉGE	643
Dobó Marianna: A VÁLTOZÁSKEZELÉSI MÓDSZERTAN ALKALMAZÁSÁNAK PROBLEMATIKÁJA A VÉ- DELMI IGAZGATÁS TÉRSÉGI TERVEZÉSÉBEN	651
Hafenschner, Viktória Priscilla – Jankó, Ferenc: ENVIRON- MENTAL CONTROVERSY ON THE GABCIKOVO- NAGYMAROS WATER DAM, THE DANUBE RIVER. THE ASPECTS OF HUNGARIAN SCIENCE	659
Hardi Tamás – Hegyiné Bolla Katalin: A SZUBURBANIZÁ- CIÓ KÖRNYEZETÁTALAKÍTÓ SZEREPE A GYŐRI AGGLOMERÁCIÓBAN	667
Гінзула М. Я. – Смілик О. В. – Тесьолкіна Т. С.: АНАЛІТИ- КА СТРАТЕГІЧНИХ ДОКУМЕНТІВ МЕНЕДЖМЕН- ТУ ВОДНОГО СЕКТОРУ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ.....	675
Ігнатишин В. В. – Іжак Т. Й. – Ігнатишин М. Б.: МОНІТО- РИНГ ГЕОДИНАМІЧНОГО СТАНУ ЗАКАРПАТСЬ- КОГО ВНУТРІШНЬОГО ПРОГІНУ	683
Ігнатишин В. В. – Вербицький С. Т. – Ігнатишин А. В.: ГЕО- ФІЗИЧНІ ПОЛЯ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ЕКОЛОГІЧНО НЕ- БЕЗПЕЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ НА ЗАКАРПАТТІ.....	691
Kajati, György – Németh, Mercédesz: THE ROLE OF LOCAL PRODUCTS IN EDUCATION AND THE ERASMUS+ PROGRAM	699

<i>Kályko A. – Bászjuk T. – Cselle D. – Napcsák I.:</i> A POLISSZJAI-ALFÖLD FOLYÓINAK JELENLEGI ÁLLAPOTA ÉS KÖRNYEZETI PROBLÉMÁJA.....	707
<i>Лісовський С. А.:</i> РОЛЬ ГЕОГРАФІЇ У ВПРОВАДЖЕННІ ПРОЦЕДУРИ СЕО ПРИ РОЗРОБЦІ ПЛАНІВ ПРОСТО-РОВОГО РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.....	713
<i>Solymos Karolina – Csoma Zoltán:</i> AKÁRPÁTALJAI-ALFÖLD TALAJAI FELVEHETŐ MIKROELEM-TARTALMÁNAK ÉS -ELLÁTOTTSÁGÁNAK ÖSSZEHASONLÍTÓ VIZSGÁLATA ELTÉRŐ HATÁSMECHANIZMUSÚ KIVONÓSZEREKBEN.....	723
<i>Vince Tímea – Csoma Zoltán – Molnár D. István – Gönczy Sándor:</i> A FELSZÍNI VIZEK NEHÉZFÉM-TARTALMÁNAK VIZSGÁLATA A NAGYMUZSALYI ARANYBÁNYA MEDDŐINEK KÖRNYEZETÉBEN	731

СОЦІАЛЬНА НЕРІВНІСТЬ У РАДЯНСЬКОМУ РОЗПОДІЛІ ЖИТЛА – ВІД СТАЛІНІЗМУ ДО РОЗВИНЕНОГО СОЦІАЛІЗМУ. РЕЗУЛЬТАТИ ПОЛЬОВОЇ РОБОТИ У МІСТІ ДНІПРО [ЕКС ДНІПРОПЕТРОВСЬК], УКРАЇНА

Гаврилюк О.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
oleksii.havryliuk.ukr@gmail.com

Abstract

SOCIAL INEQUALITY IN SOVIET HOUSING DISTRIBUTION
– FROM STALINISM TO DEVELOPED SOCIALISM.
RESULTS OF FIELDWORK IN DNIPRO [EX-DNIPROPETROVSK], UKRAINE

Havryliuk, Oleksiy

The distribution of housing as an important marker of social inequality in a “socially just” state (Ukrainian SSR) is researched. The main goal is to determine what individual attributes a person had to possess in order to get their own housing at different periods of the development of the Ukrainian SSR. The paper is also intended to establish historiographical and socio-spatial patterns of housing distribution under Stalinism, de-Stalinization and Developed Socialism in Dnipro. Summing up the obtained results will help to understand the genesis of a layer of Soviet identity in the current multilayer urban identity of Dnipro population.

Keywords: *Soviet housing distribution, social inequality, pattern(s), urban identity, Dnipro, Ukraine*

Постановка проблеми

Житлова криза в УРСР післявоєнних років зумовлена маже повним винищенням житлового фонду міст України після бойових дій Другої світової війни. Іншою рушійною силою посилення житлової кризи у містах УРСР була післявоєнна відбудова, що передбачала форсовану індустріалізацію. Саме процес післявоєнної індустріалізації призвів до швидких темпів зростання міського населення, і, як наслідок, відбулось ще більше загострення житлового питання.

Така ситуація із забезпеченістю міського населення житлом спонукала керівників Радянського Союзу до різноманітних оптимізаційних рішень у сфері житлової та соціальної політики. Але нерідко у радянських республіках існувала соціальна нерівність у розподілі житла та доступу до кращих житлових умов (Morton 1980, Gentile–Sjöberg 2013).

З огляду на це, цікавим дослідницьким кейсом щодо соціальної нерівності у радянському розподілі житла може слугувати м. Дніпро, яке за радянських часів було «закритим містом» і мало звання «столи-

ці періоду застою» (Портнов–Портнова 2014). Основною метою дослідження є:

(1) З'ясувати, якими персональними атрибутами мала володіти людина для отримання власного житла у різні періоди розвитку УРСР (на прикладі м. Дніпро).

(2) Встановити історіографічні і соціально-просторові патерни розподілу житла за часів сталінізму, десталінізації та неосталінізму (розвиненого соціалізму) у м. Дніпро.

(3) Зрозуміти генезу формування пласту радянської ідентичності у сучасній багатошаровій міській ідентичності населення Дніпра крізь призму процесів розподілу житла за радянських часів.

Коротка характеристика м. Дніпро (Дніпропетровськ у 1926–2016 рр.)

Дніпро (Дніпропетровськ у 1926–2016 рр.) – це промислово розвинутий метрополіс України. За соціалістичних часів місто мало свої особливості розвитку:

«Радянський Дніпропетровськ мало чим відрізнявся від інших великих промислових міст. Після Другої світової війни в промислово-муніципальному вимірі цього обласного центру на півдні України було додано нову особливість. У 1944 році на околицях Дніпропетровська розпочалося будівництво автомобільної фабрики, і німецькі військовополонені були першими робітниками на цьому будмайданчику. 9 травня 1951 р. Радянський Кабінет Міністрів видав секретну директиву, в якій Міністерство оборони відповідало за фабрику та перетворювало споруди на військовий завод з виробництва ракет, зокрема, ядерних та водневих ракетноносіїв ...

Найбільший серед одинадцяти «закритих» міст України, Дніпропетровськ, населення якого в 1970 році становило 917 074, мав вести життя звичайного великого промислового міста, зберігаючи свій особливий секретний статус. І багато жителів міста вважали цей «відносно закритий» статус привілеєм – ознакою визнання особливої ролі «Південмашу» та причини кращого постачання продовольчих товарів у місцеві магазини порівняно з багатьма «відкритими» радянськими містами.

Однак аспектом, який визначав самосприйняття міста в 1970-х роках, був не його закритий статус, а майже міфологізований зв'язок цього статусу з тим, що з 1964 р. Радянську комуністичну партію (і,

отже, Радянську державу) очолював «чоловік з Дніпропетровська» – Леонід Брежнєв...» (Portnov–Portnova 2015, 230–231 с.).

База даних та методи дослідження

Відповідно до поставленої мети даної роботи у травні-червні 2019 року автором було здійснено польове дослідження у м. Дніпро, під час якого вивчено архівні матеріали рішень міськвиконкому м. Дніпропетровськ щодо розподілу житла за деякі періоди 1950, 1960, 1970 та 1979 рр. у Державному архіві Дніпропетровської області.

Із власноруч оцифрованих рішень міськвиконкому було створено базу даних отримувачів житлової площі у м. Дніпро за досліджуваних період. Всього до аналізу взято 616 отримувачів із яких: 185 отримувачів у 1950 р., 297 отримувачів у 1960 р. та 134 отримувачі за 1970 і 1979 рр. На жаль, автору не вдалося віднайти конкретних списків черги на отримання житлової площі у м. Дніпро, як це вдалося Michael Gentile та Örjan Sjöberg (Gentile–Sjöberg 2013) при дослідженні радянського розподілу житла у м. Даугавпілс, Латвія. Але це ніяким чином не применшує наукове значення результатів, отриманих при аналізі 616 отримувачів житла у м. Дніпро.

Результати

Патерн розподілу житла в умовах сталінізму

За часів сталінізму забезпечення достойних житлових умов широким верствам населення не входило до державних пріоритетів (Янковська–Бачинський 2013), а темпи післявоєнної відбудови житлового фонду не задовольняли потреб населення (Янковська 2008).

Архівні матеріали вказують, що в основному отримати житло у повоєнному Дніпропетровську могли лише демобілізовані (в т.ч. інваліди ВВВ), сім'ї померлих на фронті ВВВ, військовослужбовці, діячі науки і мистецтва, номенклатура (депутати, керівні посади обл- та міськради тощо). Щодо площі отриманого житла, то вона залежала від соціального статусу отримувача (герой Радянського Союзу, заслужений більшовик тощо) та від чину військового звання (в т.ч. і після демобілізації) і т.д. Таким чином, у повоєнному Дніпропетровську існувала дуже глибока соціальна нерівність у доступі до житла.

Наприклад, «генерал-майор (согласно постановлению Совета Министров СССР от 21-го августа 1950 года за №3616-1508 сс о предоставлении жилплощади генералам, адмиралам и офицерам Совет-

ской Армии, в счет 10% жилфонда, полученного от ведомств)» отримав чотириохкімнатну квартиру загальною площею 88 м², а «семье погибшего на фронте Отечественной войны» надали житлову площу в 10 м² (ДАДО: ф. 416, оп. 2, спр. 346, арк. 276; ДАДО: ф. 416, оп. 2, спр. 357, арк. 262). При цьому у 59 із 185 отримувачів у досліджуваний період 1950 р. не було вказано отримувану житлоплощу, що з високою ймовірністю може розцінюватись як результати хабарництва у структурах, які відповідали за розподіл житла. Цей та вищезазначені факти у Дніпропетровську тих часів підтверджують і інші знайдені факти масово порушення прав громадян на отримання житла (в т.ч. і непоодинокі випадки отримання житлоплощі за хабарі) в Україні (Янковська 2008).

Патерн розподілу житла в умовах десталінізації / «відлиги»

У 1950-х роках радянські можновладці нарешті звернули увагу на житловий колапс у суспільному розвитку Радянського Союзу. У першій половині 50-х років ХХ століття запрацювала державна програма житлового будівництва – і у людей з'явилась перспектива отримати власне житло (Янковська–Бачинський 2013).

Рішучими кроками для вирішення проблеми житлового забезпечення населення слугували постанови ЦК КПРС і Ради Міністрів Союзу РСР «О мерах по дальнейшей индустриализации, улучшению качества и снижению стоимости строительства» (1956) та «О развитии жилищного строительства в СССР» (1957).

Хоч тепер у людей і з'явилась можливість отримати власне житло, але все це відбувалось дуже повільно. Адже в черзі на отримання державного, відомчого або кооперативного житла люди просувалися повільно, чекаючи багато років, але просувалися; й місце в квартирній черзі отримало чи не найвищий пріоритет серед нечисленних цінностей радянського громадянина. На швидкість просування впливали виробничі показники, ступінь участі в житті колективу, стосунки з начальством тощо, що відкривало необмежені можливості для тиску на працівників. Попри це, існували й інші аспекти розподілу житлоплощі. Так, наприклад, великі промислові підприємства хоча б одержали право використовувати частину власних коштів на будівництво житлових будинків для співробітників. Працівники ж невеликих підприємств або ж бюджетної сфери чекали на розподіл житла від місцевої влади, тобто збудованого державою або долю від збудованого підприємствами (Янковська–Бачинський 2013).

Як показали архівні матеріали за досліджуваний період 1960 р., у м. Дніпропетровськ існував такий порядок розподілу житлової площі (ДАДО: ф. 416, оп. 2, спр. 930, арк. 560–563):

- Розподіл відбувався тільки у порядку черги (окрім випадків переселення із аварійного житлового фонду);
- Розподіл житлової площі фонду місцевих Рад депутатів трудящих, включаючи 10% житловий фонд, виділений підприємствам і організаціям, робиться виконками районних Рад депутатів трудящих в порядку черги, за участі постійної житлової комісії, районної Ради депутатів трудящих і представників Облпрофради;
- Виконками районних Рад депутатів трудящих приймають на облік для надання житлової площі інвалідів війни і праці, сім'ї загиблих воїнів, офіцерів запасу Радянської Армії, старих членів КПРС, персональних пенсіонерів та інших непрацюючих громадян, стосовно яких є спеціальні постанови Уряду. В чергу для отримання житлової площі приймаються громадяни, що не мають ніякої житлової площі, чи живуть у несприятливих для життя приміщеннях / аварійних будинках, у підвалах / або у випадку, коли ці громадяни гостро потребують надання іншої житлової площі. В книгу обліку черги на отримання житлової площі заносяться громадяни на основі рішень виконкомів районних Рад депутатів трудящих;
- У виконкомів районних Рад на облік для отримання житла не приймаються: а) громадяни, що працюють на підприємствах, організаціях чи в установах, які мають відомчий фонд, отримують житло від виконкому міськради депутатів трудящих або ведуть будівництво житла; б) громадяни, що мають житлові будинки на правах приватної (особистої) власності; в) громадяни, яким виділені земельні ділянки під індивідуальну забудову;
- На промислових підприємствах, в організаціях і установах приймаються на облік для отримання житлової площі, заводиться облікова справа і заносяться до книги черги для отримання житлової площі громадяни, що працюють працюючи на цих підприємствах, в установах, в організаціях чи пов'язані з цими підприємствами, організаціями і установами трудовими відносинами до виходу на пенсію і т.д.

Також аналіз архівних матеріалів за вищезазначений період вказав на наявність певних «м'яких» факторів, що впливали на розподіл житла в м. Дніпропетровськ за часів десталінізації. Зокрема, розмір отримуваної житлової площі залежав від: 1) трудового стажу працівника та кількості членів сім'ї, що працюють на певному підприємстві, організації чи установі; 2) кількості членів домогосподарства та присутності у їх складі малолітніх дітей; 3) від військового звання військовослужбовців (в т.ч. демобілізованих); 4) соціального статусу отримувача. У порівнянні із попереднім періодом у розподілі житла спостерігається зростання кількості верств населення, що отримують квартири – окрім військових, ветеранів та інвалідів ВВВ, номенклатури тощо, вже є й пласт інтелігенції (вчені, провідні спортсмени, актори та інші) та широкий спектр представників робітничого класу. Таким чином, за умов десталінізації у розподілі житла спостерігається певне зменшення соціальної нерівності порівняно з періодом сталінізму, але вона все ще є дуже високою. За часів десталінізації виявлено, як і очікувалось, гостру гендерну нерівність у розподілі житла на користь чоловіків. Це обумовлено існуючою гендерною диспропорцією на ринку праці міста Дніпропетровськ через значний перегин економіки у бік важкої промисловості (чорна металургія, машинобудування і т.д.). Ще одна особливість розподілу житла при десталінізації полягає в тому, що, як і при сталінізмі, фіксуються факти приховання соціальної нерівності – не вказується площа житла, яка виділяється для представників інтелігенції та для людей, що мають заслужені звання.

До наслідків хрущовської реформи можна віднести: 1) різке кількісне збільшення обсягу житлового будівництва (яке певний час навіть переважало зростання міського населення); 2) якісна зміна житлового будівництва виявилася в переході до масового будівництва індивідуальних квартир, що спричинило заміну покімнатного заселення нових житлових будинків посімейним (Янковська–Бачинський 2013).

Патерн розподілу житла в умовах розвиненого соціалізму

На зміну періоду десталінізації приходить період розвиненого соціалізму, для якого характерне стрімке територіальне розростання Дніпропетровська. Територіальна експансія міста була зумовлена з одного боку новою хвилею житлового будівництва (будівництво нових житлових масивів, житлових мікрорайонів і т.д.), а з іншого боку – бурхливим розвитком економіки.

Вивчивши архівні матеріали розподілу житла серед мешканців Дніпропетровська за досліджувані періоди 1970 та 1979 рр., ми встановили такі особливості розподілу:

- Розвиток економіки міста стимулював приплив нових спеціалістів, яким за переїзд та працевлаштування на певне підприємство, організацію чи установу обіцяли житло.
- Житло швидше отримували люди, які проживали у передмісті, але їх місце праці було у Дніпропетровську.
- Фіксується новий феномен соціальної нерівності – житлова вертикальна сегрегація, коли громадяни із вищим соціальним статусом або гарними зв'язками із номенклатурою отримували квартири на 2–5 поверхах багатоповерхівок, оскільки у радянському суспільстві саме ці поверхи вважались поверхами із гарним побутовим благоустроєм та сприятливою висотністю для проживання людини згідно з медичними нормами.
- Факт участі у будівництві житлового району або будинку також давав додаткові привілеї для швидшого отримання житла.
- Порівнюючи із періодами сталінізму та десталінізації, у період розвинутого соціалізму спостерігається перехід від комунального розселення до сімейного. При цьому в порівнянні із періодом десталінізації, у період розвинутого соціалізму фіксується урахування потреб поколінь (дорослі діти мають жити окремо від батьків, якщо молода сім'я очікує дитину, то це вже привід дати їм квартиру більшого розміру і т.д.).
- За розвинутого соціалізму рівень соціальної нерівності при розподілі житла зазнав значного спадання в порівнянні із двома попередніми досліджуваними періодами. Проте, все ще спостерігається гендерна нерівність (на користь чоловіків) у доступі для швидкого отримання житла.

Вплив радянського розподілу житла і житлового будівництва на міську ідентичність сучасного населення Дніпра

Розподіл житла у місті Дніпро за радянських часів відбувався під сильним впливом економічної структури міста. Підприємства міста володіли певною частиною житлового фонду міста, як реальною, так і плановою, що водночас відображалось на системі розподілу житла та характері заселення міста. Більшість підприємств, якщо це було

можливо, наполягали на тому, щоб їх працівники жили неподалік від місця роботи, при цьому робітників таких підприємств намагались по можливості заселити в один будинок, один житловий масив, один мікрорайон чи одну частину міста. Така радянська спадщина розселення міста вплинула на те, що, як правило, у районах проживання «робітничого класу» і досі зберігається радянська (індустріальна) ідентичність. Ця радянська (індустріальна) ідентичність підсилюється щоденними міськими практиками проживання у будинках та житлових районах радянських часів (разом із успадкованою інфраструктурою). Підтвердження цієї думки ми можемо знайти у такому розумінні міської ідентичності:

«Міські ідентичності, як і особи, є численними та складними, часто підлягають диспуту та далекі від встановлення. Тим не менш, вони відносно повільні, навіть якщо стикаються з драматичними змінами, пов'язаними з критичними переходами. Міські ідентичності – це колективні ідентичності, які сягають корінням у минуле і теперішнє міста, де минуле впливає на сьогодення, а сьогодення іноді впливає на минуле. Кажучи, що минуле впливає на сьогодення, ... маємо на увазі, що міські ідентичності є як кумулятивними, так і трансформаційними...» (Gentile 2019, с. 1).

Вдячність

Дослідження зроблено в рамках проекту “Ukrainian Geopolitical Fault-line Cities: Urban identity, geopolitics and urban policy” (NFR/NORRUS, project no. 287267), 2018–2022.

Література

- Державний архів Дніпропетровської області (ДАДО):
ф. 416, оп. 2, спр. 346, арк. 276.
ф. 416, оп. 2, спр. 357, арк. 262.
ф. 416, оп. 2, спр. 930, арк. 560–563.
- Портнов А. – Портнова Т. 2014: Столиця застою? Брежневський миф Днепропетровска. In: Неприкосновенный запас. № 5 (97). 71–87.
- Янковська О. 2008: Житлова проблема в УРСР у повоєнні роки. In: Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика. – К.: Інститут історії України НАН України. № 14. 117–126.
- Янковська О. – Бачинський Д. 2013: Реформи в УРСР у соціальній сфері (1950–1960-ті рр.): житлове забезпечення. In: Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика. – К.: Інститут історії України НАН України. № 18. 132–149.

- Gentile, M. 2019: The City Self and urban "Europeanization" in EU association agreement countries: Palmanova or Palma di Montechiaro? (keynote lecture manuscript, Tbilisi Land Use Forum, 1–2 March 2019). 1–18.
- Gentile, M. – Sjöberg, Ö. 2013: Housing allocation under socialism: the Soviet case revisited, *Post-Soviet Affairs*, 29:2. 173–195
- Henry W. Morton 1980: Who gets what, when and how? Housing in the Soviet Union, *Soviet Studies*, 32:2. 235–259.
- Portnov, A. – Portnova, T. 2015: The “Imperial” and the “Cossack” in the Semiotics of Ekaterinoslav-Dnipropetrovsk: The Controversies of the Foundation Myth. In: Pilshchikov, Igor (ed.) *Urban Semiotics: The City as a Cultural-Historical Phenomenon*, Tallinn: TLU Press, 2015 (*Acta Universitatis Tallinnensis. Humaniora*). 223–250.

Т– 32 Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями. Збірник наукових робіт Міжнародної наукової географічної конференції «Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями», Берегове, 26–27 березня 2020 року. Том 1 / Редакційна колегія: Олександр Бергхауер, Лорант-Дейнеш Давід, Мирослав Дністрянський, Дюло Фодор, Лівія Гергей, Шандор Генці, Тібор Іжак, Андрій Моца, Стефан Молнар Д., Йосип Молнар, Тібор Нодь, Наталія Олаг, Гейзо Папп, Еники Шаш, Галина Щука, Атілла Товт, Тімео Вінце, Ольга Вірван – Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2020. – 384 с. (угорською, українською та англійською мовою)

ISBN 978-617-7868-12-4

ISBN 978-617-7868-13-1 (Т. 1)

Двотомний збірник містить матеріали доповідей міжнародної наукової географічної конференції «Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями», яка мала відбутися 26–27 березня 2020 року в Закарпатському угорському інституті ім. Ф. Ракоці ІІ (м. Берегове), однак через епідемію коронавірусу та запровадження карантину була відкладена.

УДК: 911.3(4-11)(4-191.2)

Наукове видання

СОЦІАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ
В СХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЄВРОПІ: ПРОБЛЕМИ,
ТЕНДЕНЦІЇ, НАПРЯМИ

Міжнародна наукова географічна конференція
Берегове, 26–27 березня 2020 року

Збірник наукових робіт

Том 1

2020 р.

Редакційна колегія:

*Олександр Бергхауер, Лорант-Дейнеш Давід, Мирослав Дністрянський,
Дюло Фодор, Лівія Гергей, Шандор Генці, Тібор Іжак, Андрій Моца,
Стефан Молнар Д., Йосип Молнар, Тібор Нодь, Наталія Олаг, Гейзо Папп,
Еники Шаш, Галина Щука, Атілла Товт, Тімео Вінце, Ольга Вірван*

Технічне редагування:

Олександр Добош

Верстка:

Вікторія Товтін, Мелінда Орбан, Олександр Добош

Коректура:

Беатрікс Пустой-Тарці, Едіна Шін, Олександр Кордонець, Томаш Врabelь

Обкладинка:

Стефан Молнар Д.

Відповідальні за випуск:

Гльдико Орос, Олександр Добош

Видавництво та поліграфічні послуги: ТОВ «РІК-У»

вул. Гагаріна 36, м. Ужгород, 88 000. Електронна пошта: print@rik.com.ua

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК 5040 від 21 січня 2016 року*

Підписано до друку 28.07.2020. Шрифт «Times New Roman».
Папір офсетний, щільністю 80 г/м². Ум. друк. арк. 31,0. Формат 70x100/16.
Замовл. №1861/1. Тираж 300.